

Prof. UJK dr hab. Maria Górską-Zabielska

Fotorelacja z obchodów V Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii w Regulach i Komorowie na Mazowszu oraz w Kielcach

W celu upowszechnienia geodziejstwa i zaszczepienia wśród odbiorców idei *sense of place*, prof. UJK dr hab. Maria Górską-Zabielska przeprowadziła 6 geointerpretacji geozasobów zgromadzonych w czterech lapidariach, trzech na Mazowszu, powstałych w 2022r. oraz jednym w Kielcach, odtworzonym w 2018r. Wszystkie powstały pod merytoryczną opieką autorki tekstu. Autorami fotografii są mieszkańcy i pracownicy Urzędu Gminy Michałowice, nauczyciele geografii, towarzyszący swoim uczniom oraz rzecznik prasowy UJK.

W sobotę, 2.marca i niedzielę, 3.marca, Wójt gminy Michałowice, położonej na pd.-zach. Mazowszu, Pani Małgorzata Pachecka, zaprosiła mieszkańców na dwa geospacery (<https://www.michalowice.pl/dzieje-sie/zaproszenia/inne/zywa-przyroda-nieozywiona,p1484089537>) pod wspólnym tytułem "Żywa nieożywiona przyroda". Odbyły się one:

- po lapidarium przed budynkiem Urzędu Gminy Michałowice w Regulach
- po lapidarium zlokalizowanym na koronie Zalewu Komorowskiego na rzece Utracie w Komorowie.

Fotorelacja z obu spacerów znajduje się pod linkiem: <https://www.michalowice.pl/dzieje-sie/aktualnosci/kulturalne/geospacery-czyli-historia-slodami-przyrody-nieozywionej,p2138951685>

Warto dodać, że w mżystą sobotę w geospacerze wzięło udział ok. 30 osób, a w słoneczną niedzielę – aż ok. 80! Wśród nich dużo dzieci, co prelegentkę ucieszyło najbardziej, bo dostrzegła w nich potencjał do zgłębiania w przyszłości wiedzy z dyscypliny nauk o Ziemi i środowisku. Uczestnicy słuchali z zaangażowaniem wyrysowanym na twarzy. Ich potrzeby poznawcze były od razu na miejscu realizowane w postaci odpowiedzi i identyfikacji zapisu/ślądu procesu geologicznego i geomorfologicznego na zgromadzonych w obu lapidariach głazach narzutowych.

W dniach 4. i 7. marca odbyły się na terenie Ścieżki Przyrodniczej w Pruszkowie (<https://www.pruszkow.pl/sciezka-przyrodnicza-dla-mieszkancow-pruszkowa/>) dwie lekcje w terenie dla klas o rozszerzonym profilu geograficznym. Uczestnikami byli uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. T. Zana w Pruszkowie. Obie grupy wzięły udział w warsztatach połączonych z geointerpretacją (Fig. 1 a-d) zasobów abiotycznych Mazowsza, ze

szczególnym uwzględnieniem głazów narzutowych przywleczonych przez lądolód skandynawski w czasie zlodowacenia warty kompleksu środkowopolskiego.

Zadaniem do wykonania było poznanie zbioru głazów narzutowych ułożonych wzdłuż ścieżki przyrodniczej. W czasie transferu wiedzy utrwalali znajomość typów petrograficznych skał, poznali minerały skałotwórcze, obserwowali ślady procesów oddziałujących na głazy w strefie subglacialnej w obszarze alimentacyjnym oraz procesów w strefie peryglacialnej na przedpolu ustępującego lądolodu. Mogli też zobaczyć efekty współczesnych procesów morfogenetycznych, zapisanych na powierzchni narzutniaków. W ramach warsztatów, uczniowie mierzyli podstawowe wymiary głazów, na podstawie których utrwalali działania matematyczne, polegające na obliczeniach objętości i wagi bloków skalnych. Wyniki zapisywali w przygotowanych przez prelegentkę protokołach terenowych.

W podsumowaniu zajęć położono nacisk na wzbudzenie postawy prośrodowiskowej, geokonserwatorskiej, połączonej z zasadami geoetycznymi.

Fig. 1 a-d. Uczniowie Liceum Ogólnokształcącego im. T. Zana w Pruszkowie, biorący udział w warsztatach połączonych z geointerpretacją zasobów abiotycznych Mazowsza, ze szczególnym uwzględnieniem głazów narzutowych

W środę, 6.marca, uczniowie radomskiego LO i kieleckiego Technikum Informatycznego skorzystali z zaproszenia (Fig. 2) i wzięli udział w dwóch terenowych warsztatach na terenie

Lapidarium Instytutu Geografii i Nauk o Środowisku Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach. Przed uczestnikami obu grup postawiono pytanie: „Czy blok skalny mówi?”

OGÓLNOPOLSKI TYDZIEŃ GEOMORFOLOGII

na Uniwersytecie Jana Kochanowskiego w Kielcach, 1-7 marca 2024

W tegorocznej Polskiej Edycji V Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii, Instytut Geografii i Nauk o Środowisku UJK wraz z Oddz. Kieleckim Polskiego Towarzystwa Geograficznego organizuje wydarzenie, do udziału w którym zaprasza uczniów szkół z regionu kieleckiego z nauczycielami

Warsztaty Terenowe, pt.: **Czy blok skalny mówi?** odbędą się w Lapidarium Instytutu Geografii i Nauk o Środowisku UJK. W programie warsztatów są zaplanowane zajęcia terenowe, obejmujące 1) storytelling nt. znaczenia nauk o Ziemi dla zrównoważonego rozwoju geosystemu naszego środowiska. Uczniowie zostaną zaproszeni także do wzięcia udziału w: 2) ćwiczeniach praktycznych utrwalających znajomość typów petrograficznych skał, 3) odszyfrowaniu zamierchłej przeszłości Kielc i okolicy, 4) poznaniu ciekawych wydarzeń geologicznych regionu, kiedy znajdował się on na dnie morskim, na gorącej pustyni i pod lodem, 5) i in. zajęciach geoedukacyjnych, połączonych z szukaniem skarbu oraz geozabawach

Prowadząca:
prof. UJK dr hab.
Maria Górską-Zabielska

Termin:
środa, 6.03.2024,
o godz. 10-10.45
lub 11-11.45

Miejsce warsztatów:
50°52'50.7"N
20°39'25.2"E

Zapraszamy Cię do Lapidarium w środę,
6.03.2024, o godz. 10-10.45 lub 11-11.45.

Fig. 2. Plakat zapraszający do uczestnictwa w zajęciach terenowych na UJK w Kielcach w ramach V Międzynarodowego Tygodnia Geomorfologii

Odpowiedzi, z udziałem geointerpretatora, szukano zarówno wśród osadowych bloków skalnych pochodzących z kieleckich kamieniołomów, jak i wśród magmowych głazów narzutowych zdeponowanych przez lądolód skandynawski podczas zlodowacenia odry (MIS 6) na północnych obrzeżeniach województwa świętokrzyskiego.

Obserwacje śladów oddziaływania procesów geologicznych i geomorfologicznych na zgromadzone bloki skalne dały odpowiedź pozytywną. Słowem-kluczem, najczęściej powtarzanym, był ‘czas’. Czas geologiczny. Transfer wiedzy razem z obserwacją ułatwił uczniom poznać oceaniczną, morską, pustynną (gorącą i mroźną) oraz zlodowaconą przeszłość regionu kieleckiego. W ramach warsztatów konkurowali w obliczaniu wymiarów geoobjektów. Najlepsi w aktywizującej uczestników geointerpretacji otrzymali nagrody ufundowane przez UJK.

Fotorelacja z warsztatów znajduje się pod linkiem:

<https://ujk.edu.pl/webujk/galitem.php?eid=1565> oraz na Fig. 3 a-d.

Fig. 3 a-d. Uczniowie kieleckiego Technikum Informatycznego podczas warsztatów terenowych mierzą i wyliczają podstawowe wymiary geoobjektów zgromadzonych w Lapidarium Instytutu Geografii i Nauk o Ziemi UJK w Kielcach

Wieloletnie doświadczenie dydaktyczne prelegentki pozwoliło jej „bez skrępowania opowiadać o głazach narzutowych” (W. Irmiński, 3.03,2024; Fig. 4) i innych geoobjektach zgromadzonych w czterech lapidariach, jakie w ostatnich latach powstały pod jej merytorycznym kierownictwem. Prelegentka ma nadzieję, że przeprowadzony sześciokrotnie transfer wiedzy uwrażliwi odbiorców na potrzebę geokonserwacji obiektów przyrody nieożywionej, ważnych elementów środowiska, zabezpieczających dla dobra człowieka wybrane świadczenia geo-eko-systemowe.

Fot. 4. Nieskrępowana geointerpretacja glacialnej przeszłości pd.-zach. Mazowsza przez prelegentkę